

BLEKINGE MUSEUM

Rapport 2019:20

Carl Gustafs kyrka - markarbeten för askgravlund

Antikvarisk besiktning 2019

Stefan Flöög

Rapport 2019:20

Carl Gustafs kyrka - markarbeten för askgravlund

Karlshamn socken
Karlshamns kommun
Blekinge län

Stefan Flöög

Blekinge museum

Borgmästaregatan 21
371 35 Karlskrona

Växel: 0455-30 49 60 vardagar 8-16
Reception: 0455-30 49 85

www.blekingemuseum.se

© 2019 Blekinge museum

Omslagsfoto: Framrensad stensatt brunn, kyrkogården Karl Gustafs kyrka. Foto Blm

© Lantmäteriverket, Gävle. Dnr i2018/00107

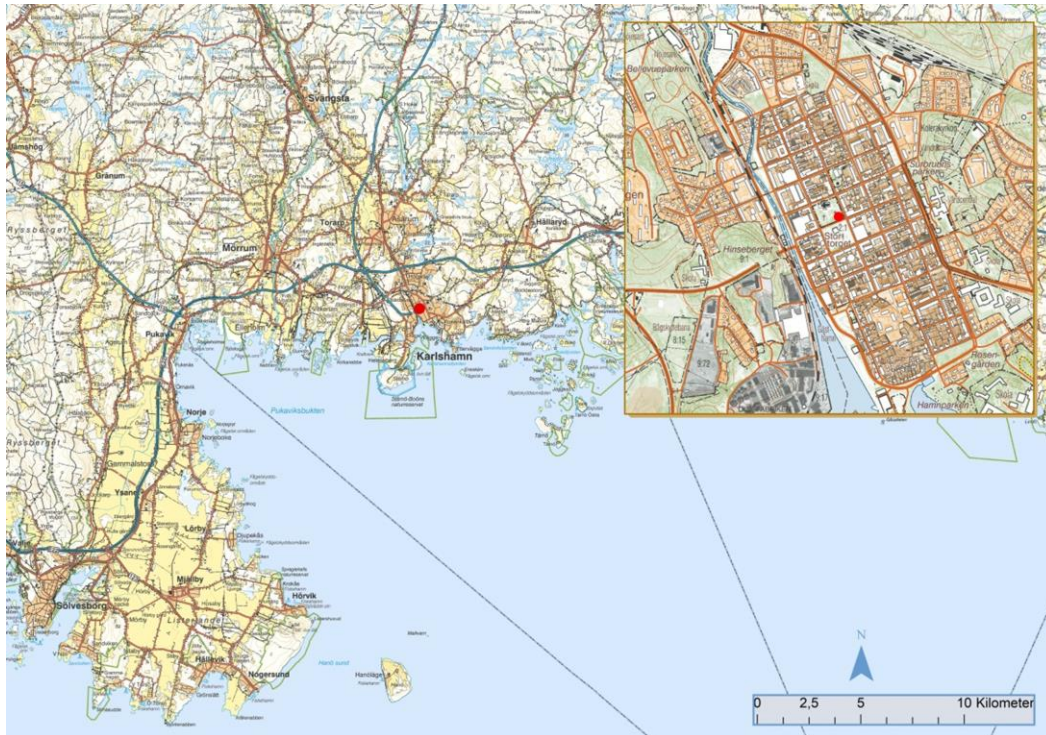
Carl Gustafs kyrka - markarbeten för askgravlund

Innehåll

Bakgrund	5
Arbetets genomförande	6
Resultat och tolkningar	8
Avslutande diskussion	8
Källor	9
Administrativa uppgifter	9

Karlskronas kommun, Karlskrona socken med undersökningsområdet markerat

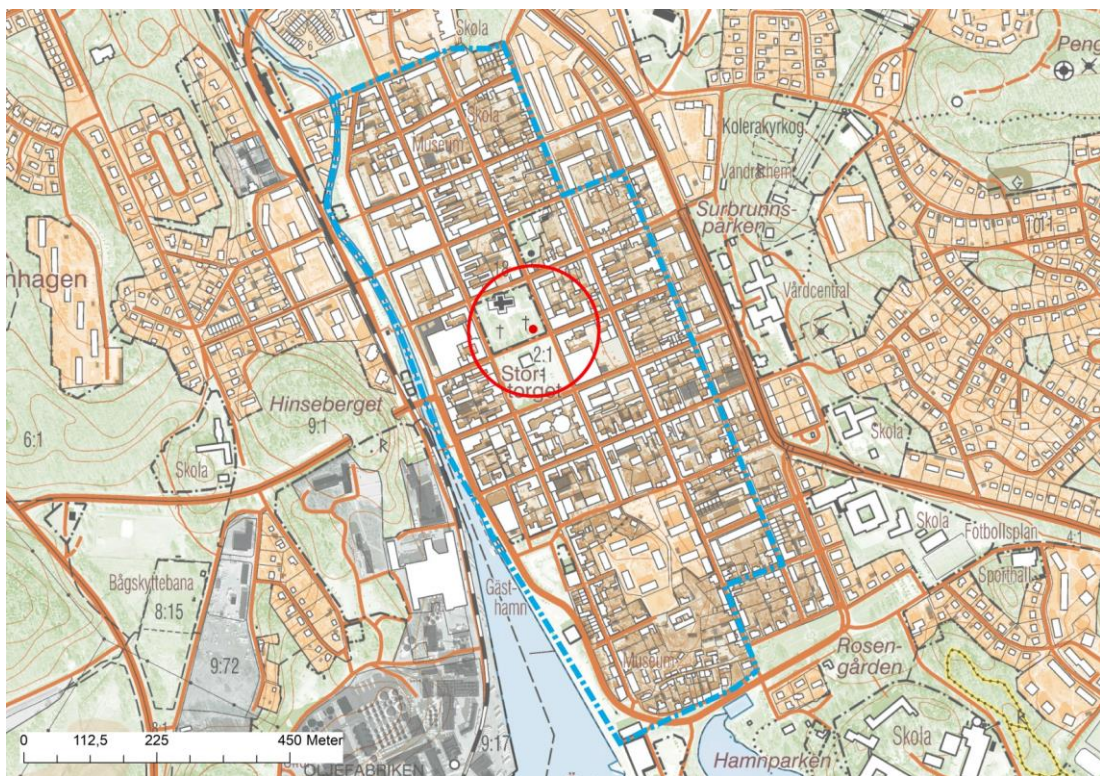

Undersökningsområdet markerat på Vägkartan resp. Terrängkartan

Bakgrund

Under hösten 2019 påbörjade Karlshamn-Trensoms pastorat markarbeten för en askgravlund på kyrkogården, Carl Gustafs kyrka, Karlshamns socken och Karlshamns kommun. Vid grävningsarbetet framkom fynd av stadslagerkaraktär samt mänskliga benrester. Under de fortsatta grävningsarbetena framkom även en stensatt brunn igenfylld med sten, samt en intilliggande stenpackning.

Av denna anledning uppdrog Länsstyrelsen i Blekinge län åt Blekinge museum att utföra en antikvarisk besiktning för att söka utröna fyndens närmare karaktär. (Ist dnr 431-4512-19). Besiktningen skulle inbegripa inmätning och dokumentation av platsen, samt en fyndgenomgång.

Figur 1 Undersökningsområdet markerat på Fastighetskartan, röd markering. Blå markering är stadslager RAÅ Karlshamn 30:1, lämningsnummer L1979:5571

Arbetets genomförande

Undersökningsområdet är beläget inom, kv Lund 1. Den antikvariska besiktningen genomfördes som en okulär besiktning.

Brunnslämningens mittpunkt mättes in genom manuell inmätning mot fast objekt, och data överfördes därefter på grundkarta som sedan digitaliserades. För att få en uppfattning bebyggelsens utveckling på platsen rektifierades även historiskt kartmaterial. För digitalisering och rektifiering användes datorprogrammet ArcGIS, och lämningen dokumenterades i övrigt översiktligt med digitalkamera.

De fynd som framkommit under grävningsarbetet tillvaratogs och förvaras i ett representativt urval i Blekinge museum i väntan på Länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet och eventuella beslut om ytterligare arkeologiska åtgärder. (*jfr foto s 12-14 och Resultat och tolkningar s 8*)

Benresterna insamlades ej, dessa kommer att hanteras och återbegravas genom pastoratets försorg.

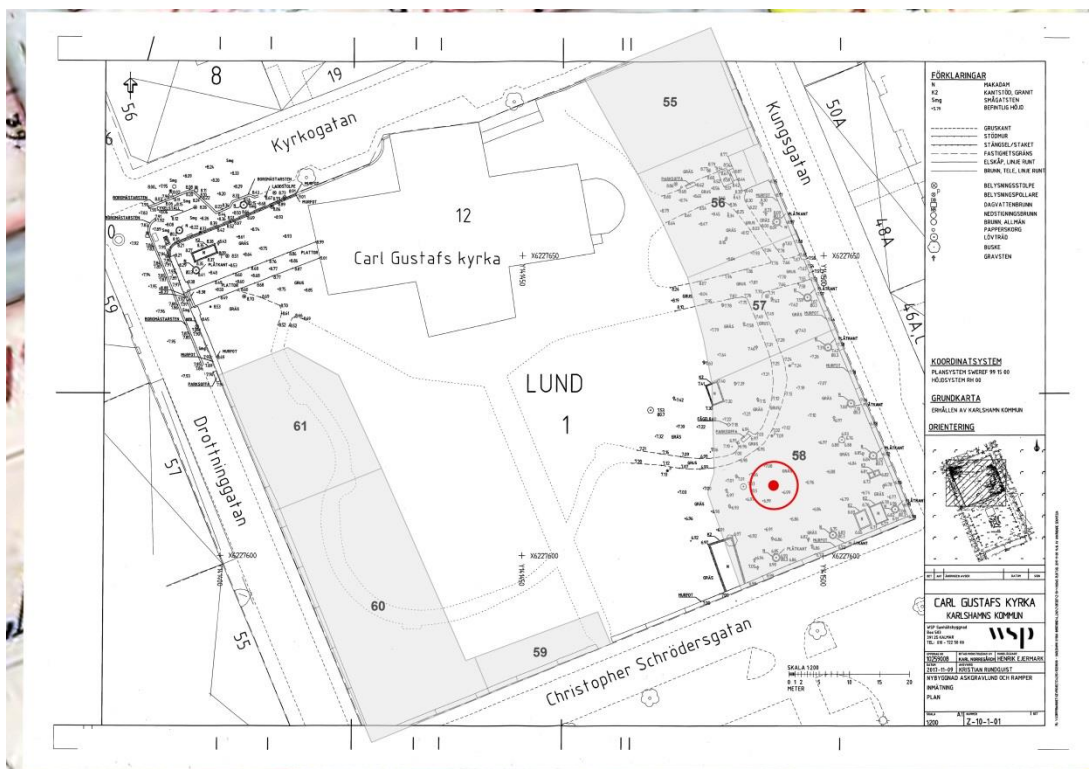

Figur 2 Brunnslämningen markerad på ortofoto, röd punkt inom cirkel

Figur 3 Brunnslämningen markerad på historisk karta 1720, röd punkt inom cirkel

Figur 4 Brunnslämningen markerad på grundkarta, röd punkt inom cirkel. Fastigheter 1720 med grå färg

Resultat och tolkningar

Vid besiktningstillfället var brunnen framrensad och frilagd till ett djup av ca 0,5-1 m. I övrigt kvarlåg fyllningen av skärvsten till okänt djup. Konstruktionen var vällagd kallmur i rund form med blandad natursten och tuktad sten, invändig diameter ca 170 cm. I kant med brunnen mot S hade framrensats en stenpackning eller knadderstensyta ca 3,30 m x 1,70 m. I brunnsväggen observerades en rördragning som löpte ner i brunnen. Här hade också en åskledarkabel av koppar dragits ner i brunnen.

Karl Gustafs kyrka invigdes 1702, och ersatte då äldre kyrkobyggnader i staden. Kyrkogården har fått sin nuvarande utsträckning succesivt. Ursprungligen var kyrkogårdens hela östra sida utlagd till privata tomter, delvis även i söder och väster. Församlingen köpte in dessa tomter över tid fram till ca 1870 då de sista husen försvinner. Det ytfunna fyndmaterialet av stadslagerkaraktär kan förmodas vara en rest av denna process. (*fynden av tegelkross, takpannor, skiffer, trärester och spik etc redovisas inte i föreliggande rapport*) Kyrkogårdsmuren har blivit kompletterad eftersom ny mark införlivats med kyrkogårdsområdet.

Det insamlade fyndmaterial kan ges en allmän datering till tidsspannet från 1600-talets senare del till 1800-talet, möjligen även delvis 1900-tal. Den nu synliga brunnskonstruktionens faktiska ålder, tidpunkt för övertäckning eller rördragningens funktion har inte gått att fastställa inom ramen för den antikvariska besiktningen.

Avslutande diskussion

Platsen för den aktuella brunnslämningen återfinns på gårdstomten till fastigheten nr 58, och kan då sannolikt ha varit en av ett flertal privata brunnar inne på stadsgårdarna som underlättade den tidvis problematiska vattensituationen i staden, och var kanske sambrukad av fastigheterna inom det äldre kyrkogårdsrummet. Brunnen kan eventuellt ha funnits på platsen före 1702.

Källor

Arkiv

Lantmäteriverkets arkiv:

Aktbeteckning I16-1:1 Geometrisk avmätning Karlshamns stad 1720, Matias Hesselgren.

Litteratur

Charlesen, Janne. *Från Väktarebrunn till kommunal vattenledning*. Carlshamniana 2006. Årsbok Föreningen Karlshamns museum.

Moberg, Ove. *Karlshamns historia del IV 1863-1949*. Karlshamn 1950.

Tuulse, Armin. *Karlshamns kyrkor. Konsthistoriskt inventarium*. Stockholm 1960.

Övrigt

Internetresurs RAÄ FMIS/FORNREG Mejluppgift Janne Charlesen.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	431-4512-19
Blekinge museum diarienummer:	BM2019-279-140
Undersökningstid:	2019-10-02
Personal:	Stefan Flöög
Läge:	62E 2jN Aplakärr
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:	x: 6225121 y: 491495
Dokumentation:	Mätdata samt digitala fotografier förvaras i Blekinge museum
Fynd:	
Kartanvändning:	© Lantmäteriverket, Gävle. Dnr i2018/00107
Rapport granskad av:	Mikael Henriksson

Figur 5 Brunnslämningen, foto mot SV

Figur 6 Vällagd kallmur i natursten och tuktad sten

Figur 7 Vid övre röd pil kopparkabel/äskledare, nedre röd pil rördragning

Figur 8 Stenlagd yta invid brunnslämningen, foto mot SV

Figur 9 Glasfragment; glas på fot med slipad dekor, fönsterglas, bottendel av handblåst glas

Figur 10 Fragment av kärl, sintrat stengods med in- och utvändig glasyr

Figur 11 Yngre rödgods; glaserat fragment, bandhänkel, fot samt rörskäft till (trebent) kruka

Figur 12 Yngre rödgods blandat med hårdare bränt gods; glaserade fragment

Figur 13 Yngre rödgods; botten- och kantbitar, vitgods samt glaserat, sintrat gods

Figur 14 Fragment av huvud till kritpipa. Utan dekor eller klackmärke

Rapportserie 2019

Blekinge museum

- 2019:1 **Arkeologisk förundersökning i Sölve 2018.** Sölvesborgs socken, Sölvesborgs kommun.
- 2019:2 **Ekipagekontoret, byggnad 212 – renoveringen 2018.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:3 **Dokumentation av gårdsbyggnad, kv. Borås 6, Karlshamn.** Karlshamn socken, Karlshamn kommun.
- 2019:4 **Arkeologisk utredning inför anläggande av VA-ledning i Mörby.** Mjällby socken, Sölvesborgs kommun.
- 2019:5 **Forskningsgrävning Sjöborg och Elleholm 2018.** Elleholms socken, Karlshamns kommun.
- 2019:6 **Forskningsgrävning Västra Vång 2018.** Johannishus 1:2, Hjortsberga socken, Ronneby kommun.
- 2019:7 **Kalleberga 1:3 Arkeologisk utredning 2019.** Ronneby socken, Ronneby kommun.
- 2019:8 **Arkeologisk förundersökning av RAÄ 1003 och 1004.** Bräkne-Hoby sn, Ronneby kommun.
- 2019:9 **Breddning av muröppning vid Auroraparken, Karlskrona.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:10 **Kruthuset på Ljungskär – klottersanering och skyltuppsättning.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:11 **Tjurkö stenhuggeri – renovering av stenbod.** Tjurkö socken, Karlskrona kommun.
- 2019:12 **Nedläggning av fjärrvärme inom stadslager RAÄ Karlskrona 77:1.** Arkeologisk förundersökning Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:13 **Alltidhults skola – renovering av kök.** Jämshög socken, Olofström kommun.
- 2019:14 **Afvelsgärde gård – renovering av balkong.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:15 **Listerby kyrkogård. Vård- och underhållsplan.** Listerby socken, Ronneby kommun.
- 2019:16 **Lindströmska gården – fasadmålning.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:17 **Rengöring och imålning av RAÄ Listerby 67:1-2 Äggastenarna.** Listerby socken Ronneby kommun
- 2019:18 **Kallvattenkuren – invändig ombyggnad.** Ronneby socken, Ronneby kommun.
- 2019:19 **Palanderska gården – fasadrenovering på Kanslihuset.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:20 **Carl Gustafs kyrka - markarbeten för askgravlund.** Karlshamn socken, Karlshamn kommun.

